

UKÁZKA ČINNOSTÍ V ŠACHOVÉ VÝUCE A JEJICH PŘÍNOS PRO ROZVOJ KOGNITIVNÍCH PROCESŮ

Kapitola poukazuje na činnosti v šachové výuce zaměřené na rozvíjení kognitivních procesů znázorněné pomocí diagramů. Příklady mohou být prezentovány na pracovních listech (viz diagramy níže), magnetické ukázkové šachovnici nebo velké látkové šachovnici pomocí výukových metod.

Výukové metody

Na metodě závisí výsledek výuky. Výuka musí být přizpůsobena ranému věku dětí, proto je nezbytná pohádkovost. Pohádková metoda je modifikací metod J. Maňáka s přidávkou kouzel, animace a personifikace.

Metody aplikované při výuce šachu podle J. Maňáka.

Metody učitele z hlediska poznání a typu poznatků – aspekt didaktický:

- 1) Metody slovní:
 - a) monologické metody souběžně s dialogickými (při vysvětlování tahů figur, pozic)
 - b) metody práce s pracovním sešitkem (na základě výuky zadává úkol k tématu)

- 2) Metody názorně demonstrační:
 - a) předvádění (tahů, figur pomocí animace, personifikace)
 - b) demonstrace statických obrázků (šachové obrázky znázorňující pohyb, sílu)

Metody z hlediska myšlenkových operací – aspekt logický

- 1) Postup induktivní (tvoří na základě přednášek, zkušeností z dosud probraného)
- 2) Postup deduktivní (logicky uvádějí možné způsoby vyřešení dané pozice)
- 3) Postup analyticko-syntetický (rozeberou pozici, poté vyhodnotí nejlepší tah)

Ukázky řešení problémů v šachovém kroužku v závislosti na psychických procesech s aplikací do běžného života.

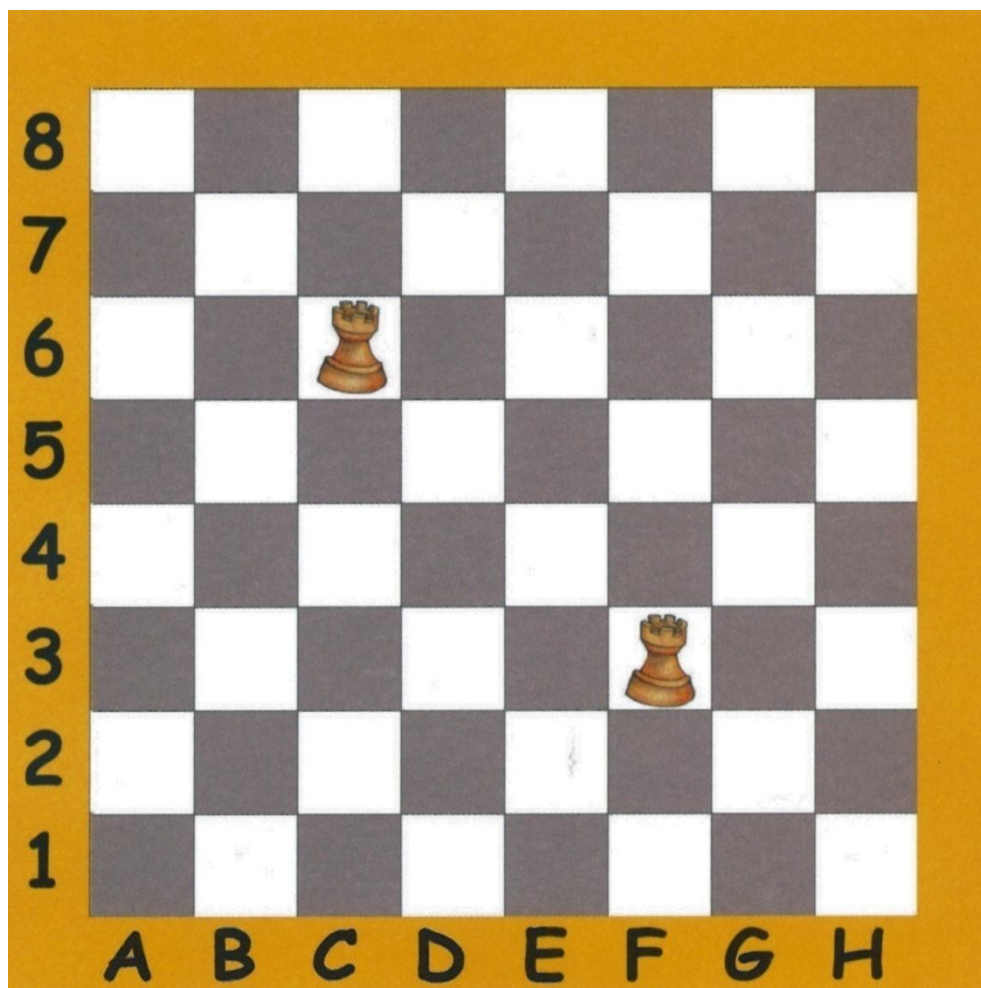
Příklad č. 1

ROZVÍJÍME:

- představy, prostorovou představivost, zrakové vnímání, myšlení.

ZADÁNÍ:

- umístí krále tak, aby byl před tahy věži (tam kde míří) v bezpečí. Najdi co nejvíce bezpečných políček.

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 25)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- přecházení přes cestu do bezpečné zóny (přechod, podchod).

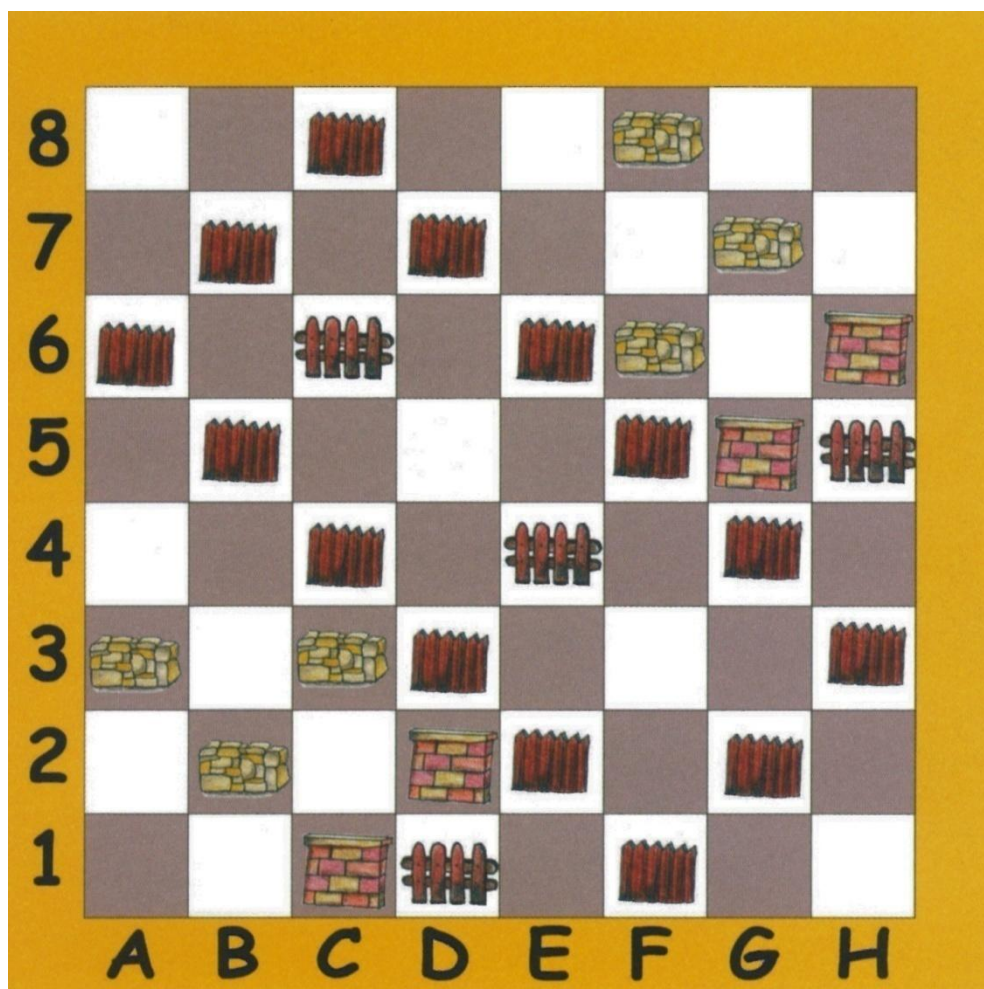
Příklad č. 2

ROZVÍJÍME:

- zrakové vnímání, prostorovou představivost, pozornost.

ZADÁNÍ:

- máš kouzelnou moc umístit soupeřovou figuru - věž tak, aby se nemohla nikam pohnout. Najdeš správné řešení?

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 9)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- cílené hledání vytipované hračky v dětském obchodě (nákupní středisko).

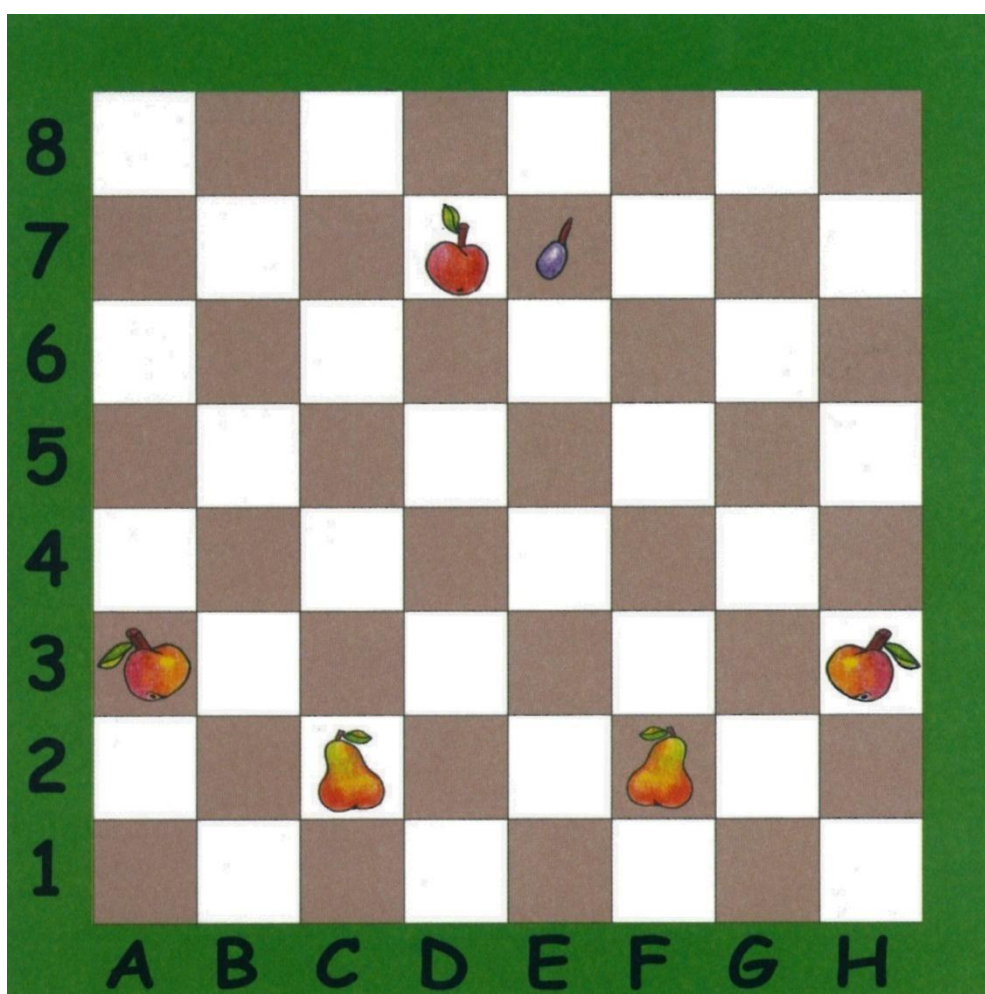
Příklad č. 3

ROZVÍJÍME:

- myšlení – logické, prostorová představivost, respektování pravidel.

ZADÁNÍ:

- nasměruj střelce tak, aby posbíral co nejvíce ovoce. Dokážeš jej namířit tak, aby posbíral všechna jablka, hrušky a švestky?

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 9)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- při efektivním uklízení hraček (např. neuklízí jedno autíčko po druhém, ale vezme jich více najednou).

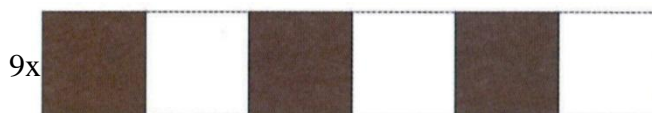
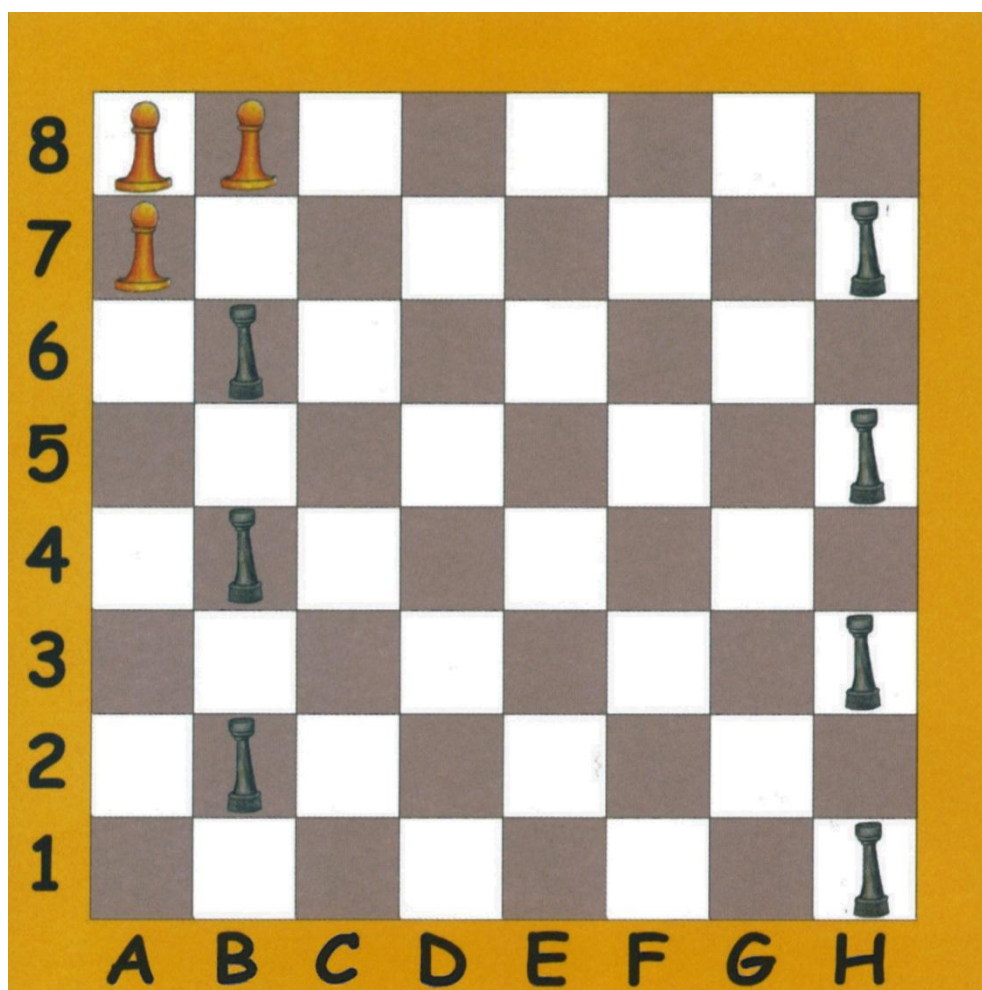
Příklad č. 4

ROZVÍJÍME:

- myšlení - analytickosyntetické, prostorová představivost, matematické schopnosti.

ZADÁNÍ:

- umístí šablony šesti polí tak, aby co nejlépe pokryly všechna pole na šachovnici.
Povede se ti pokrýt celá šachovnice?

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 33)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- uklízení hraček zpět do regálů, krabiček, boxů (po nepromyšleném úklidu se hračky nevezou, nepasují).

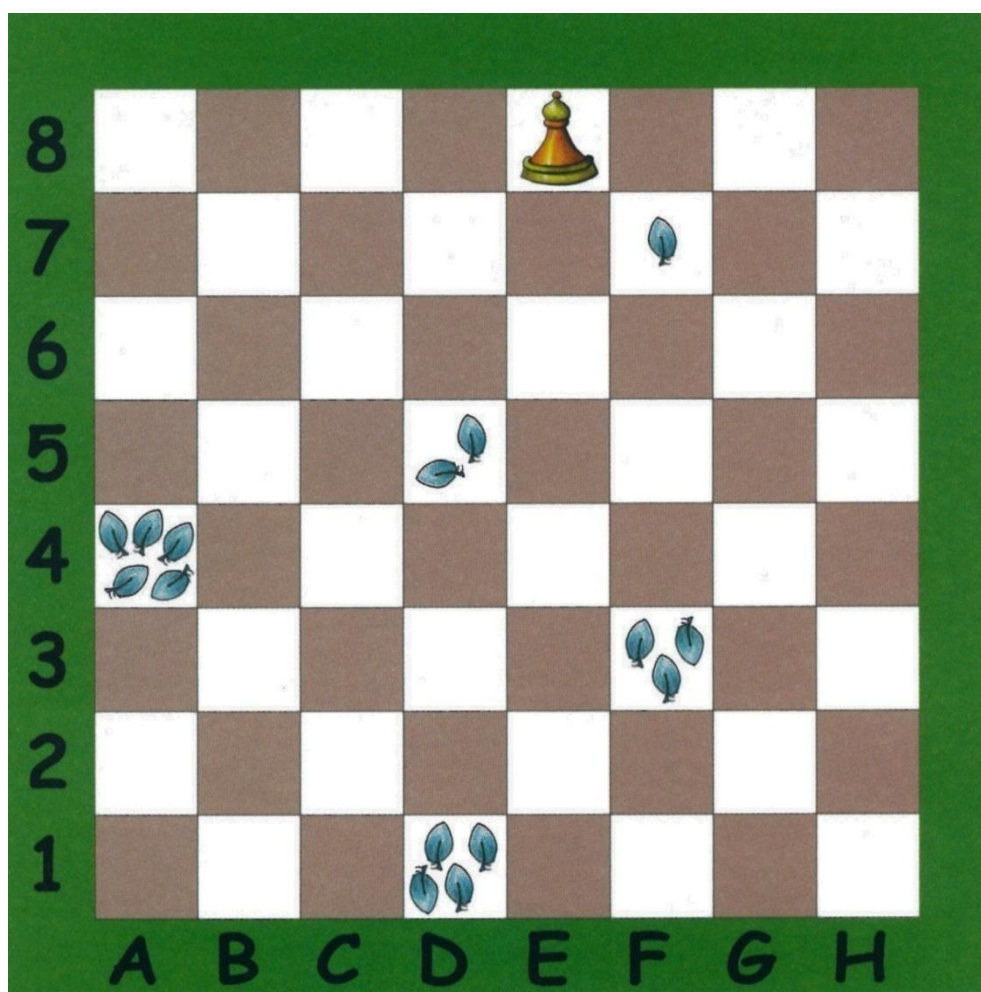
Příklad č. 5

ROZVÍJÍME:

- matematické dovednosti, pravolevá a prostorová orientace, serialita, respektování pravidla.

ZADÁNÍ:

- posbírej postupně od nejmenšího počtu pírek na poli po nevyšší pomocí střelce.

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 4)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- rozpočítání bonbónů na stejný počet mezi kamarády, při hře Člověče, nezlob se!

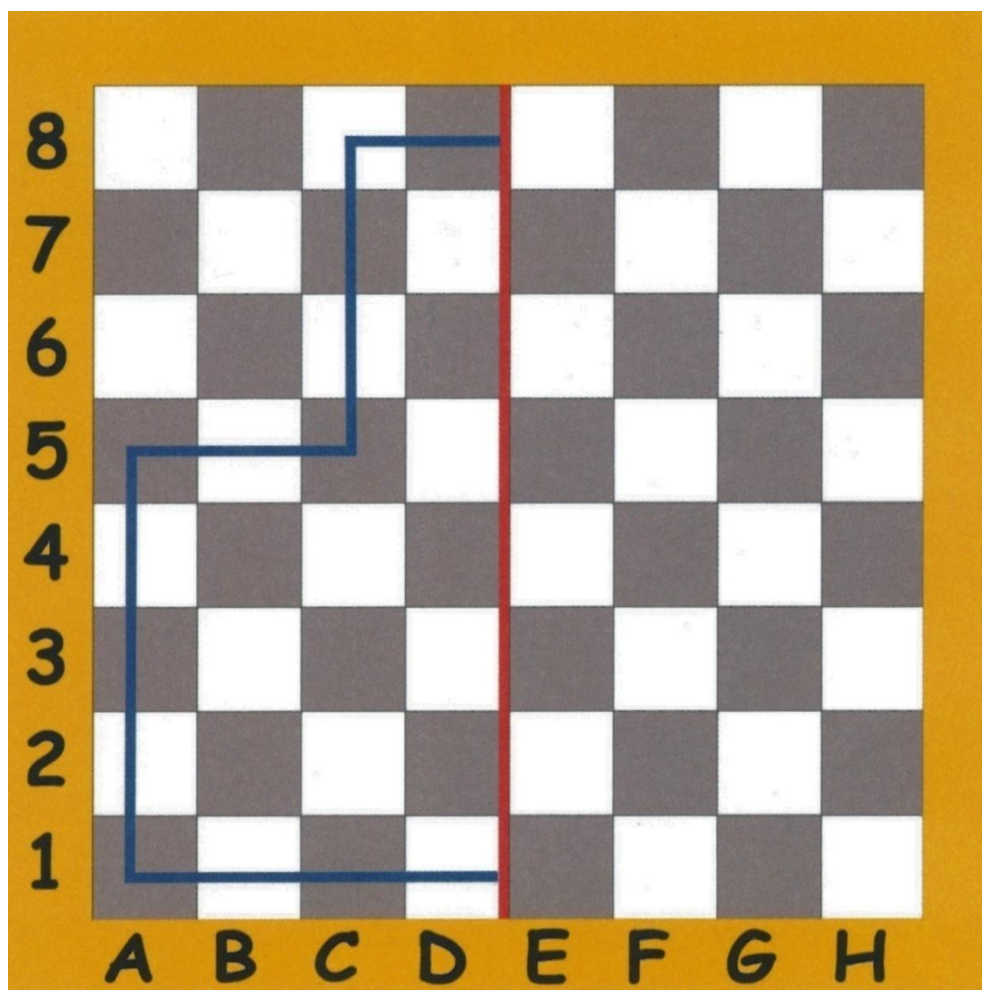
Příklad č. 6

ROZVÍJÍME:

- paměť, osu souměrnosti, pravolevá orientace, představivost.

ZADÁNÍ:

- napodob chybějící část obrázku přesně podle toho, co vidíš v levé části (využij dámu, věž nebo krále).

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 36)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- samotný pohled do zrcadla a snaha provést pohyb pomocí viděného učí dětem (znázorňuje) osu souměrnosti, paměť a pravolevou orientaci dítě aplikuje při opakujících se procházkách na to samé místo v nepravidelných intervalech např. cestou s rodiči na nákup (dítě se již samo snaží vybavit cestu).

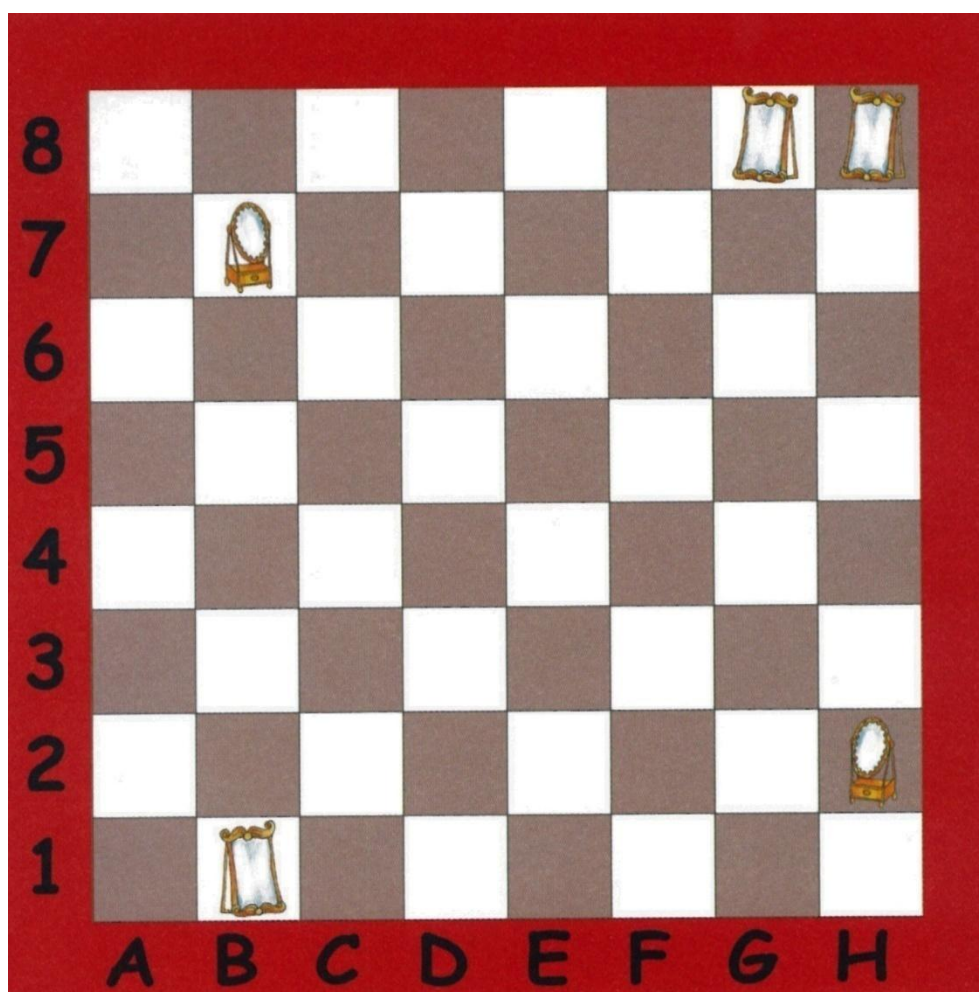
Příklad č.7

ROZVÍJÍME:

- prostorovou představivost, respektování pravidla.

ZADÁNÍ:

- postav dámu tak, aby se viděla v co nejvíce zrcadlech. Povede se ti dámu namířit na jedno, dvě, tři, čtyři nebo dokonce pět zrcadel?

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 9)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- orientace v prostoru například při venkovním pobytu na větším dětském hřišti (má přehled o atrakcích, rodičích, kamarádech) nebo při jednoduchých úkolech na prostorovou představivost, které jsou v součinnosti z bezpečností dítěte - dones z bodu A předmět do bodu B a potom se vrať.

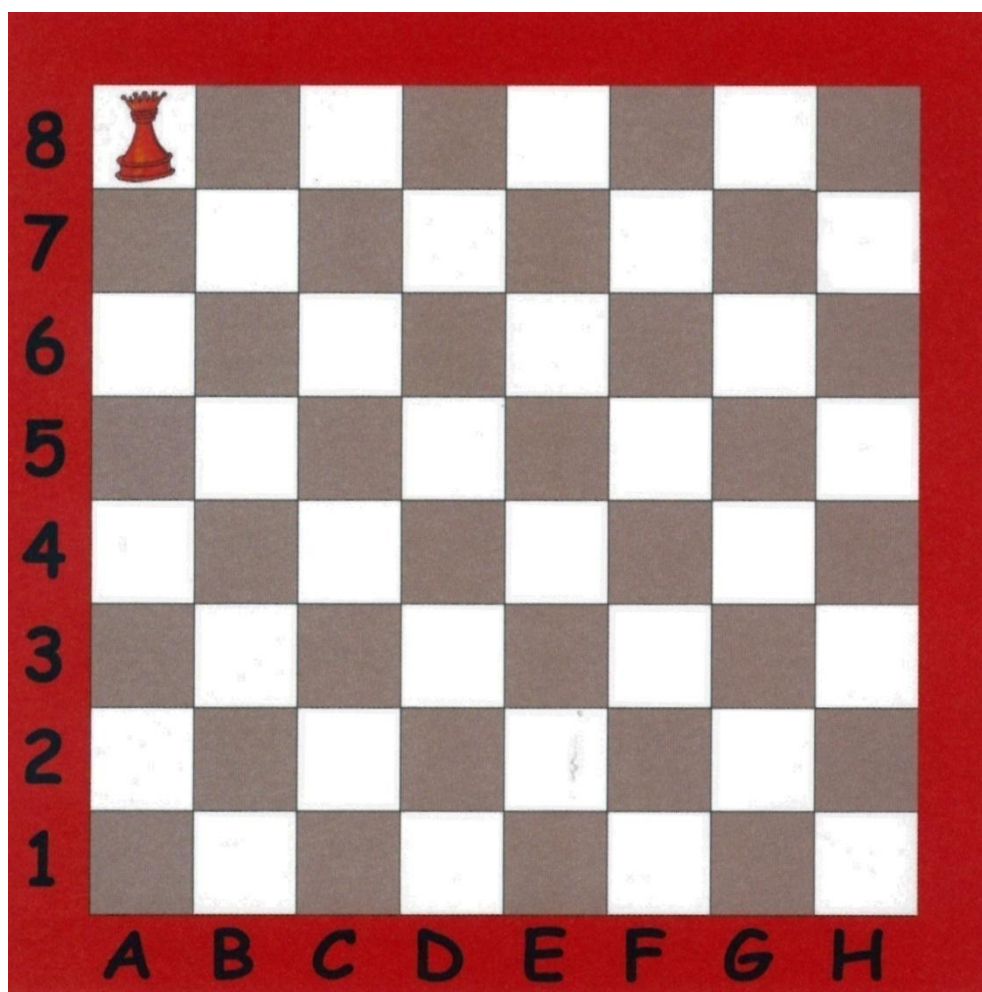
Příklad č. 8

ROZVÍJÍME:

- geometrické tvary, představivost, respektování pravidla.

ZADÁNÍ:

- vytvoř geometrické tvary (trojúhelník, čtverec, obdélník) pomocí pohybu dámy po šachovnici.

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 13)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- kreslení obrázků, například dopravní prostředky (obdélník, čtverec), obydlí (trojúhelník).

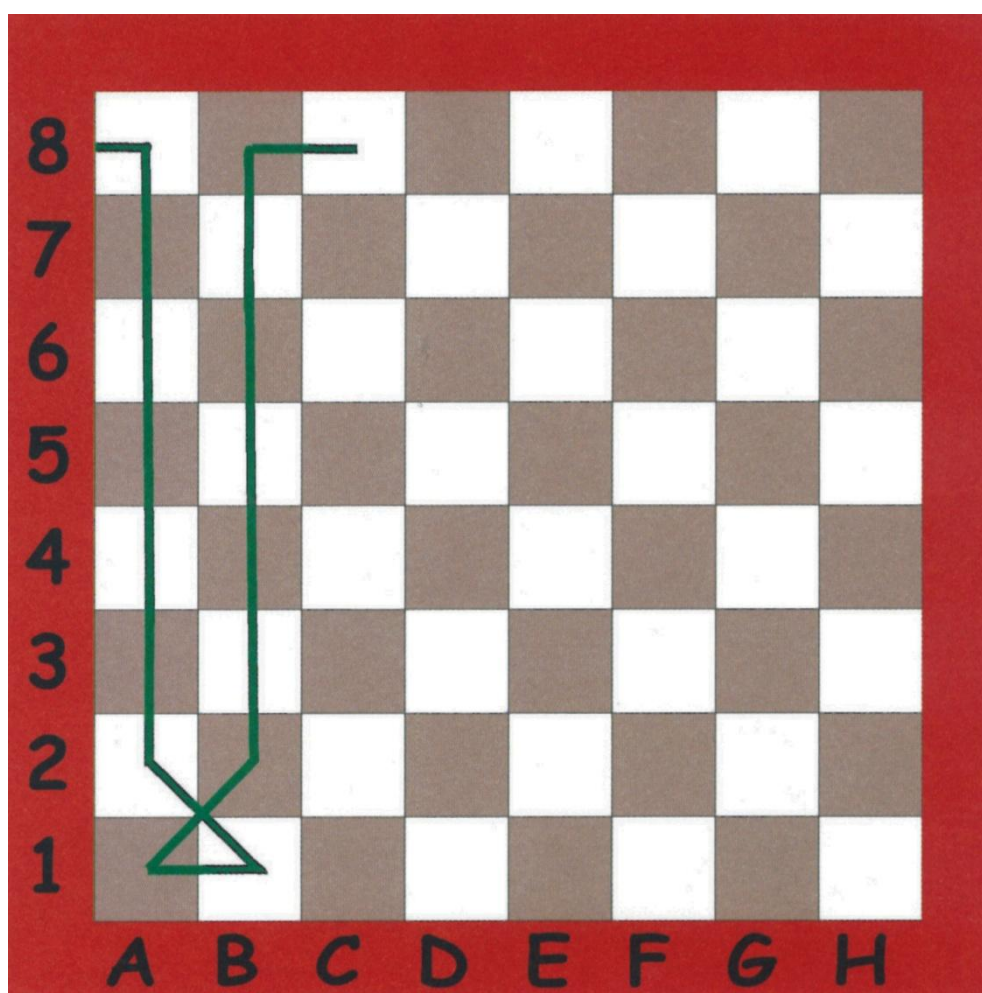
Příklad č. 9

ROZVÍJÍME:

- serialitu, matematické představy, zrakové vnímání, prostorovou představivost, logické myšlení.

ZADÁNÍ:

- označ tužkou na papírové šachovnici další pokračování tahů dámy podle vzoru.

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 36)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- jde o uvědomění se stále opakujícího jevu v každodenním uspořádání dne, opakování (ranní rituály, čas večerníčku).

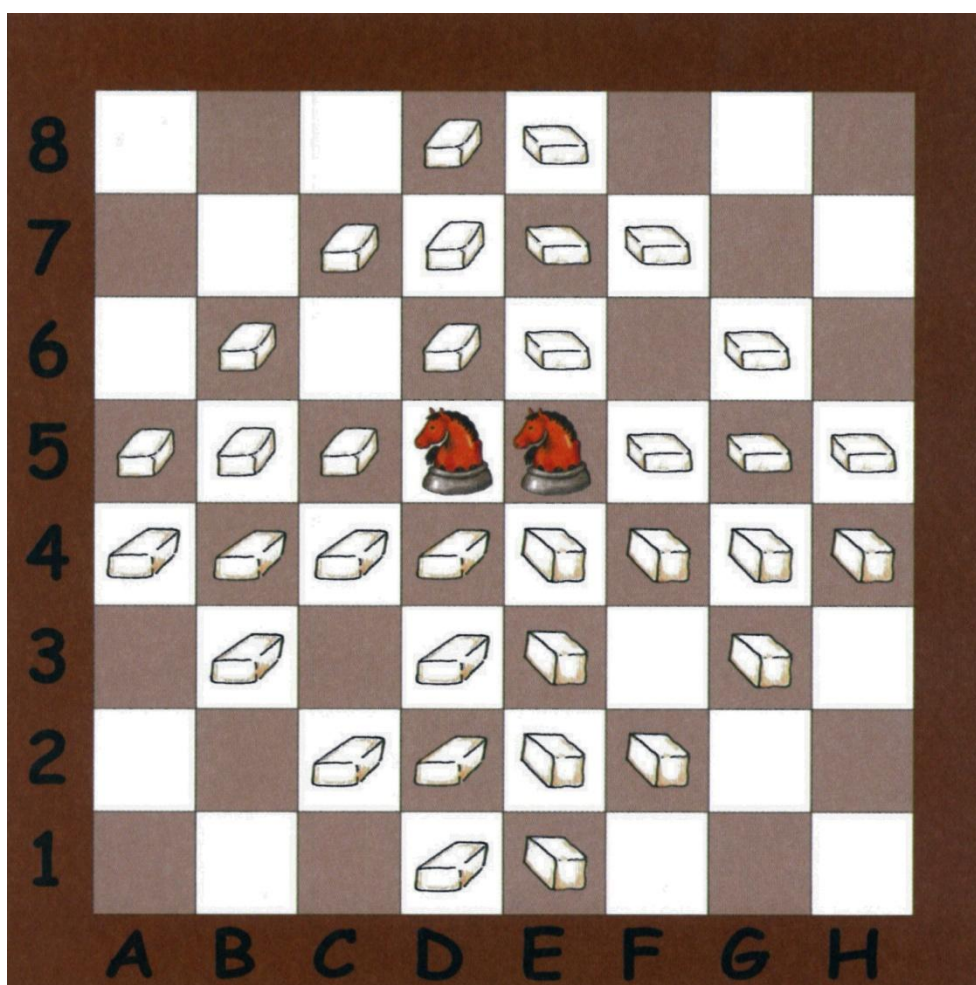
Příklad č. 10

ROZVÍJÍME:

- respektování pravidel, orientace v prostoru.

ZADÁNÍ:

- posbírej co nejvíce cukrů umístěných po celé šachovnici. Povede se ti posbírat úplně všechny?

(KOŘENOVÁ, 2009, str. 5)

UPLATNĚNÍ V PRAKTICKÉM ŽIVOTĚ:

- jakákoliv společenská hra, kde je nutné respektování pravidel, pořádku